

مقایسه رشد اجتماعی دانش آموزان پسر ورزشکار و غیر ورزشکار دوره راهنمایی تحصیلی

° دکتر علی محمد امیرتاش؛ دانشیار دانشگاه تربیت معلم
 °° دکتر مهدی سبحانی نژاد؛ استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد تهران
 °°° احمد عابدی؛ دانشجوی دوره دکتری رشته روانشناسی دانشگاه اصفهان

چکیده: هدف از پژوهش حاضر، بررسی و مقایسه رشد اجتماعی دانش آموزان پسر ورزشکار رشته‌های انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار شهرستان اصفهان بود. بدین منظور، تعداد ۲۴۰ پسر دوره راهنمایی تحصیلی و ۸۰ دانش آموز از هر یک از گروهها، با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند و برای جمع‌آوری اطلاعات از مقیاس رشد اجتماعی و ایتزمن استفاده شد. میانگین و انحراف معیار رشد اجتماعی دانش آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار به ترتیب: $1/74 \pm 13/58$ ، $0/96 \pm 17/57$ ، $1/58 \pm 12/87$ به دست آمد. آزمون تحلیل واریانس F یک متغیره محاسبه شده در سطح $p \leq 0/01$ ، بیانگر وجود تفاوت معنادار بین میزان رشد اجتماعی دانش آموزان رشته‌های ورزشی انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار بود. آزمون تعقیبی شفه نشان داد که ورزشکاران، اعم از رشته‌های گروهی یا انفرادی از رشد اجتماعی بالاتری نسبت به غیر ورزشکاران برخوردارند. همچنین آزمون شفه نشان داد، میزان رشد اجتماعی ورزشکاران رشته‌های گروهی بیش از ورزشکاران رشته‌های انفرادی بود ($p < 0/01$).

واژگان کلیدی: رشد اجتماعی، دانش آموزان دوره راهنمایی، ورزشکار، غیرورزشکار، پرسشنامه ایتزمن

مقدمه
 با توجه به پیچیدگی روابط اجتماعی در جوامع امروزی، لزوم پرداختن به خصایص اجتماعی دانش آموزان و عاملهای مرتبط با آن بیش از پیش احساس می‌شود. زندگی اجتماعی به سازگاری با دیگران، توافق با آنان و تاحدی کوشش برای انتظارات آنها نیاز دارد. تعداد روزافزون افرادی که برای برقراری ارتباط با دیگران مشکل دارند یا افرادی که دستخوش ترس از برخوردیهای اجتماعی‌اند و یا نوجوانانی که دچار اضطراب، افسردگی و انزوای اجتماعی هستند، ضرورت پرداختن به رشد اجتماعی و عاملهای مرتبط با آن را توجیه می‌کند. داده‌های پژوهشی گوناگون حاکی از آن هستند که در بروز مواردی چون بزهکاری، افت تحصیلی و ناسازگاری مدرسه‌ای،

ضعف در رشد اجتماعی به چشم می‌خورد (لیبرمن^۱، ۱۹۸۹).

رشد اجتماعی به مجموعه متوازی از مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای انطباقی فراگرفته شده مربوط است که فرد را قادر می‌سازد، با افراد دیگر روابط متقابل مطلوب داشته باشد، واکنش‌های مثبت بروز بدهد و از رفتارهایی که پیامد منفی دارند، اجتناب ورزد. وجود مهارت‌هایی چون همکاری، مسئولیت‌پذیری، همدلی، خویش‌داری و خود اتکایی از مؤلفه‌های رشد اجتماعی به شمار می‌روند (کارتلج و میلبرن، ترجمه نظری‌نژاد، ۱۳۷۲).

گلدشتاین (۱۹۷۳) مهارت‌های مربوط به رشد اجتماعی را شامل مهارت‌های برقراری ارتباط، مهارت‌های مربوط به احساسات و عواطف، مهارت‌های مربوط به پرخاشگری، مهارت‌های مربوط به استرس و مهارت‌های طرح‌ریزی می‌داند. همچنین، می‌توان مهارت‌های مذکور را شامل مهارت‌های کلامی و غیر کلامی، داد و ستد، تعارفات اجتماعی، شناسایی حقوق سایرین، رفتار قاطعانه، تعریف و قدردانی از خود و دیگران، تقاضا و رد تقاضای غیرمنطقی، انتقاد و انتقادپذیری، مهارت پرسیدن سؤالات خصوصی، کنترل خشم، کنار آمدن با تحقیر، پرخاشگری و ابراز وجود دانست (فتحی، ۱۳۷۸).

رشد اجتماعی همچون رشد جسمانی و ذهنی، کمیتی به هم پیوسته است که به مرور کمال می‌یابد. برای بیشتر افراد، رشد اجتماعی به تدریج در طول زندگی و به طور طبیعی در برخورد با تجربه‌های گوناگون حاصل می‌شود که به اصطلاح، کمال یا پختگی نامیده می‌شود (وایتزمن^۲، ترجمه نظیری، ۱۳۶۵).

کسانی که در زمینه رشد اجتماعی^۳ به شکوفایی رسیده‌اند، به سطحی از مهارت در روابط اجتماعی دست یافته‌اند که می‌تواند با مردم به راحتی زندگی و سازگاری داشته باشد (ماسن^۴ و دیگران، ترجمه

یاسائی، ۱۳۸۰). نشانگرهای اساسی رشد اجتماعی را می‌توان در انس و الفت نسبت به دیگران، اعتماد به نفس، پیروی از همسالان، گسترش فعالیت‌های اجتماعی، علاقه به انتقاد و اصلاح، رغبت به یاری دیگران و علاقه به رهبری جستجو کرد (تلخانی، به نقل از فاتحی‌زاده، ۱۳۸۰).

رشد اجتماعی در پسران از سه مرحله تقلید، افتخار به شخصیت و تعادل اجتماعی و در دختران از چهار مرحله اطاعت، اضطراب، تقلید و تعادل اجتماعی گذر می‌کند. در فرایند گذر از مرحله‌های مذکور، عامل‌های خانواده، گروه اجتماعی و مدرسه اثرگذار هستند (تلخانی، به نقل از فاتحی‌زاده، ۱۳۸۰).

معلم‌ان و مربیان در رشد اجتماعی دانش‌آموزان نقش به‌سزایی ایفا می‌کنند. در این میان، مدرسه در انتقال هنجارها و ارزش‌های جامعه به دانش‌آموز نقش حیاتی برعهده دارد (شعاری‌نژاد، ۱۳۶۸).

نیومن و همکارانش^۵ معتقدند، مدرسه مکان مطلوبی برای تشویق دانش‌آموزان به مشارکت در فعالیت‌های گروهی و اجتماعی به شمار می‌رود. آنان دریافتند که مدرسه با انواع فعالیت‌ها و برنامه‌های خود، می‌تواند به رشد اجتماعی دانش‌آموزان، رشد احساس مسئولیت آنان نسبت به یکدیگر، احساس شایستگی، لیاقت، مشارکت در فعالیت‌های گروهی و مهارت‌های حل مسئله کمک کند.

مدرسه و انواع برنامه‌های آموزشی آن در زمینه ابعاد گوناگون جسمی، عقلی، عاطفی و اجتماعی به عنوان کانون جمعی می‌تواند بسیاری از نیازهای طبیعی

1. Liberman
2. Wihitsman
3. Social development
4. Mussen
5. Newman and et al

نوجوان به تدریج از رفتار کودکانه به تجلی رفتار بزرگسالانه تغییر می‌کند. در این دوره، گروه همسالان مهم‌ترین کانون فعالیت‌های اجتماعی فرد به شمار می‌رود و عضویت انتخابی در آن برای وی مهم است. نوجوان در این دوره، در پی دستیابی به مجموعه‌ای از ارزشها و کسب هویت شخصی است که بخش اعظم آن، هویت‌یابی اجتماعی است. کسب هویت اجتماعی شامل پذیرش اجتماعی، کسب مهارت‌های اجتماعی و روابط انسانی است (ماسن و دیگران، ترجمه یاسائی، ۱۳۷۰).^{۴۳۲۱}

دست‌اندرکاران مدرسه‌ها هنگام تدوین برنامه‌های مدرسه، انتخاب هدف‌های تربیتی، اتخاذ روش‌های آموزشی، تعیین مطالب درسی و همچنین نوع برنامه‌های متنوع از جمله ورزشها و سرگرمیها، باید احتیاجات دانش‌آموزان، جامعه و نوع زندگی جمعی را مورد توجه قرار دهند. طراحی مجموعه متنوعی از فعالیت‌های گروهی و فعال و به خصوص فعالیت‌های ورزشی متناسب در مدرسه‌ها، می‌تواند روح همکاری را در میان دانش‌آموزان تقویت کند و آنها را برای زندگی اجتماعی آماده سازد (شریعتمداری ۱۳۶۵).

سینگر و سینگر^۵ (۱۹۸۰) در مطالعاتی درخصوص مقایسه رشد اجتماعی دانش‌آموزان مشارکت‌کننده در فعالیت‌های مدرسه با گروه غیر مشارکت‌کننده به این نتیجه رسیدند که فعالیت‌های ورزشی و گروهی، باعث افزایش مهارت‌های اجتماعی از جمله مسئولیت‌پذیری، رشد مهارت‌های حل مسئله، بهبود روابط بین فردی، تصمیم‌گیری و رشد اجتماعی در دانش‌آموزان شدند. سینگر (۱۹۷۳ و ۱۹۸۰) براساس یافته‌های پژوهشی

دانش‌آموزان را ارضا کند و به رشد اجتماعی آنان کمک دهد. انسان به طور طبیعی بدون تعلق به گروه احساس امنیت نمی‌کند، زیرا به گفته مورینو^۱ «علاقه اجتماعی در انسان امری ذاتی است. انسان از بدو تولد درون شبکه‌ای از روابط اجتماعی پیچیده و متقابل قرار دارد و شکل‌گیری شخصیت او بر اثر همین ارتباطات متقابل اجتماعی است. از این رو، با گروه بودن در فعالیت‌های گروهی بودن برای انسان اجتناب‌ناپذیر است و از طرف دیگر، برای کسب مهارت‌های زندگی جمعی حیاتی است (شفیع‌آبادی، ۱۳۶۶).

مدرسه می‌تواند با فراهم آوردن فرصت‌های گروهی برای آموزش مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی، به رشد ارزشها، هنجارها، صلاحیتها و رشد اجتماعی دانش‌آموزان کمک کند. آنها می‌توانند با کمک برنامه‌هایی چون طراحی و اجرای انواع فعالیت‌ها از جمله فعالیت‌های ورزشی متناسب، انواع متنوعی از زمینه‌های رشد اجتماعی را برای دانش‌آموزان فراهم آورند.

به تعبیر **وایت**^۲ (۱۹۸۵)، **میشل**^۳ و **گیسون**^۴ (۱۹۹۰) در بسیاری از کشورها، تجربه‌های رشدی دانش‌آموزان مورد غفلت واقع شده‌اند و حتی در کشورهای پیشرفته صنعتی نیز، مدرسه‌ها از وظایف مهم و خطیری چون رشد اجتماعی دانش‌آموزان و عامل‌های مرتبط با آن غافل مانده‌اند. برنامه‌های بسیاری از مدرسه‌ها رسمی و شدیداً مبتنی بر استانداردهای آموزشگاهی از جمله تکلیف و درس، نظری است و به رشد و تکامل شخصیتی و اجتماعی دانش‌آموزان، زمینه‌های مرتبط و مؤثر در شکل‌گیری آن و از جمله برنامه‌های ورزشی، چنانچه باید توجه نمی‌شود (ثنایی به نقل از فاتحی‌زاده، ۱۳۸۰).

در بین دوره‌های تحصیلی، دوره راهنمایی نیز شروع آمادگی برای بلوغ با تمام تجلیات آن از جمله استقلال، مسئولیت‌پذیری و انضباط است. در این دوره،

1. Morino
2. White
3. Mitchell
4. Gibson
5. Singer & Singer

نیز، در شکل‌گیری شخصیت افراد مؤثر بود. سیدزاده نوش آبادی (۱۳۸۰) در پژوهش خود نشان داد که دانش‌آموزان دختر ورزشکار، اجتماعی‌تر از دانش‌آموزان دختر غیر ورزشکار بودند. به علاوه، رشد اجتماعی ورزشکاران انفرادی و گروهی تفاوت معناداری نداشت.

با توجه به اهمیت ورزش در توسعه رشد اجتماعی دانش‌آموزان، وجود تفاوت احتمالی بین میزان رشد اجتماعی گروه‌های دانش‌آموزان مشارکت‌کننده در فعالیتهای ورزشی انفرادی و گروهی، بررسی میزان رشد اجتماعی مذکور در بین دانش‌آموزان ورزشکار و غیر ورزشکار و همچنین، امکان مقایسه بین سه گروه مذکور نیز موضوع اساسی پژوهش و بررسی میزان رشد اجتماعی دانش‌آموزان پسر ورزشکار رشته‌های انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار دوره راهنمایی تحصیلی شهر اصفهان بود.

بدین منظور، چهار سؤال پژوهشی زیر طرح و مورد بررسی و آزمون قرار گرفت:

۱. رشد اجتماعی دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی به چه میزان است؟
۲. رشد اجتماعی دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های گروهی به چه میزان است؟
۳. رشد اجتماعی دانش‌آموزان غیر ورزشکار به چه میزان است؟

خود، اشاره کرد که ورزش و فعالیتهای جسمانی گروهی، دانش‌آموز را به تفکر واداشت. علاوه بر این، همدلی، همکاری و توانش در ورزشهای گروهی تقویت شده و مهارتهای ارتباطی پیشرفت می‌کند.

الیس^۱ (۱۹۷۳) معتقد است که در طول ورزشهای گروهی، نقشهای دوجانبه به نحو واقع‌گرایانه به یکدیگر مربوط می‌شوند، اعتماد به نفس و تسلط بر خود افزایش یافتند و احساس ملال و خستگی کاهش یافت. دامونو^۲ (۱۹۸۳) فعالیتهای گروهی ورزشی را در بیان عواطف، خلاقیت، کنجکاو و خودکنترلی مؤثر دانست. لویز^۳، تیموتی^۴ و همکارانش (۱۹۹۸) فعالیتهای گروهی، ورزشی و فعالیتهای فوق برنامه مدرسه‌ها را باعث رشد اجتماعی دانش‌آموزان ذکر کردند.

درتون^۵، شری^۶ و سیرسی^۷ (۱۹۹۷) طبق پژوهش خود اظهار کردند که والدین و معلمان، نقش به‌سزایی در ایجاد فرصتها و شرایطی دارند که نوجوانان بتوانند ضمن داشتن روابط دوستانه و مثبت با دیگران، زندگی سالمی داشته باشند. در این پژوهش، مدرسه و فعالیتهای آن از جمله فعالیتهای ورزشی و گروهی به عنوان عامل مهمی در اجتماعی کردن دانش‌آموزان شناخته شده‌اند. گاریتا^۸، آن^۹، اوالدسون^{۱۰} و ویلیام و کورسارو^{۱۱} (۱۹۹۸) به بررسی فعالیتهای دانش‌آموزان و شرکشان در ورزشهای گروهی خارج از برنامه‌های کلاسی در مدرسه‌های ایتالیا و سوئد پرداختند و نتیجه گرفتند که دانش‌آموزان در طول ورزشهای گروهی، بخش عمده‌ای از مهارتهای ارتباطی و اجتماعی را یاد گرفتند و آنها را در زندگی به کار بردند.

رضانی‌نژاد (۱۳۵۸) نشان داد که دانشجویان ورزشکار نسبت به دانشجویان غیر ورزشکار، اعتماد به نفس بیشتری داشتند. همچنین، حسین‌زاده دهنوی (۱۳۷۲) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که ورزش در برونگرایی افراد تأثیر مثبت داشت و نوع ورزش

1. Ellis
2. Damonnow
3. Lewis
4. Timothy
5. Derton
6. Sheri
7. Searc
8. Garita
9. Ann
10. Evaldsson
11. William & Corsaro

(۱۳۸۰) بین ۰/۸۱ تا ۰/۸۵ گزارش کردند که در پژوهش حاضر نیز، ضریب پایایی محاسبه شده برای مقیاس مذکور ۰/۸۶ بود. روایی صوری و محتوایی مقیاس در تمام موارد فوق تأیید شدند.

روشهای آماری

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش تحلیل توصیفی، از شاخصهای آمار توصیفی و در بخش تحلیل استنباطی نیز پس از اطمینان، از توزیع طبیعی داده‌ها و همچنین، تجانس واریانس‌ها گروه‌ها از تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) و آزمون تعقیبی شفه^۱ استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

جدول ۱، میانگین و انحراف معیار رشد اجتماعی دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی را نشان می‌دهد. براساس جدول، بیشترین رشد اجتماعی مربوط به ورزشکاران رشته شنا و کمترین میزان نیز مربوط به ورزشکاران رشته بدمینتون است. میانگین کل نیز، ۱۳/۵۸ با انحراف معیار ۱/۷۴ است.

۴. آیا بین میزان رشد اجتماعی دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش‌شناسی تحقیق

در این تحقیق از روش علی-مقایسه‌ای استفاده شد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه پژوهش را تمام دانش‌آموزان پسر دوره راهنمایی تحصیلی شهر اصفهان در سال تحصیلی ۸۳-۸۴ تشکیل دادند. آزمودنیهای پژوهش شامل ۲۴۰ (۸۰ ورزشکار انفرادی، ۸۰ ورزشکار گروهی و ۸۰ غیر ورزشکار) دانش‌آموز بودند که با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند.

ابزار اندازه‌گیری

به منظور اندازه‌گیری میزان رشد از مقیاس رشد اجتماعی و ایترمن استفاده شد. ضریب پایایی این مقیاس رانظری (۱۳۶۷)، شادفر (۱۳۷۷) و فروتن

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار رشد اجتماعی دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی

ردیف	رشته ورزشی	میانگین	انحراف معیار
۱	بدمینتون	۱۳/۲	۱/۰۴
۲	تنیس روی میز	۱۳/۴۱	۳/۳۷
۳	دو و میدانی	۱۳/۴۵	۱/۴۶
۴	شنا	۱۴/۲۳	۱/۶۷
۵	ژیمناستیک	۱۳/۶۲	۱/۲
	کل	۱۳/۵۸	۱/۷۴

1. Scheffe Test

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار رشد اجتماعی ورزشکاران رشته‌های گروهی

ردیف	رشته ورزشی	میانگین	انحراف معیار
۱	فوتبال	۱۷/۲۶	۰/۷۷
۲	والیبال	۱۷/۷۶	۱/۰۸
۳	بسکتبال	۱۷/۴۶	۰/۹۸
۴	هندبال	۱۷/۸۱	۱/۰۱
	کل	۱۷/۵۷	۰/۹۶

جدول ۳. توصیف میانگین و انحراف معیار رشد اجتماعی سه گروه دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار

ردیف	دانش آموز	میانگین	انحراف معیار
۱	دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی	۱۳/۵۸	۱/۷۴
۲	دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های گروهی	۱۷/۵۷	۰/۹۶
۳	دانش‌آموزان غیر ورزشکار	۱۲/۷۸	۱/۸۵

جدول ۴. نشان می‌دهد که بین میزان رشد اجتماعی سه گروه دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار در سطح $P \leq 0/01$ تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۵. نشان می‌دهد، در صورتی که گروه‌های مورد بررسی زاده به دو با هم مقایسه کنیم، در سطح $P \leq 0/001$ به طور معناداری میزان رشد اجتماعی ورزشکاران رشته‌های گروهی بیش از ورزشکاران رشته‌های انفرادی و غیر ورزشکاران است، به علاوه ورزشکاران رشته‌های انفرادی نیز از رشد اجتماعی بالاتری نسبت به غیر ورزشکاران برخوردارند.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار رشد اجتماعی دانش‌آموزان ورزشکار رشته گروهی را نشان می‌دهد. براساس اطلاعات جدول، بیشترین میانگین مربوط به رشته هندبال و کمترین میانگین مربوط به رشته فوتبال است. میانگین کل نیز، ۱۷/۵۷ با انحراف معیار ۰/۹۶ است.

اطلاعات جدول ۳. میانگین و انحراف معیار رشد اجتماعی دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار را نشان می‌دهند. براساس اطلاعات جدول، بالاترین میزان رشد اجتماعی مربوط به دانش‌آموزان ورزشکار رشته‌های گروهی است.

جدول ۴. تحلیل واریانس تفاوت بین سه گروه

منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P
بین گروهی	۱۰۵۵/۷۲	۲	۵۲۷/۸۶		
درون گروهی	۶۴۰/۶۲	۲۳۷	۲/۷	۱۹۵/۲۸	۰/۰۰۱
کل	۱۶۹۶/۳۵	۲۳۹			

جدول ۵. آزمون تعقیبی شفه برای مقایسه میانگینهای گروهها (دوبه‌دو)

گروهها	اختلاف میانگین‌ها	سطح معناداری
ورزشکاران رشته‌های انفرادی با ورزشکاران رشته‌های گروهی	-۳/۹۹	۰/۰۰۱
ورزشکاران رشته‌های انفرادی با غیر ورزشکاران	۰/۸	۰/۰۱
ورزشکاران رشته‌های گروهی با ورزشکاران رشته‌های انفرادی	۳/۹۹	۰/۰۰۱
ورزشکاران رشته‌های گروهی با غیر ورزشکاران	۴/۷۹	۰/۰۰۱
غیر ورزشکاران با ورزشکاران رشته‌های انفرادی	-۰/۸	۰/۰۱
غیر ورزشکاران با ورزشکاران رشته‌های گروهی	-۴/۷۹	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

حاصل از پژوهش، همانند پژوهشهای دیگر نیز ارتباط و زمینه‌سازی فعالیتهای ورزشی را در رشد ویژگیهای مطلوب شخصیتی از جمله رشد اجتماعی تأیید می‌کند. چنانچه در زمینه ویژگیهای شخصیتی، حسین‌زاده دهنوی (۱۳۷۲) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که ورزش در برونگرایی افراد تأثیر مثبت داشت و نوع ورزش در شکل‌گیری شخصیت افراد مؤثر بود.

پژوهش نشان داد که میزان رشد اجتماعی ورزشکاران رشته‌های گروهی بیش از ورزشکاران رشته‌های انفرادی بود. سیدزاده نوش‌آبادی (۱۳۸۰) نشان داد که بین دانش‌آموزان دختر ورزشکار، رشد اجتماعی ورزشکاران انفرادی و گروهی تفاوت معناداری نداشت. بنابراین، پژوهش حاضر در خصوص پسران نتیجه مغایری با یافته‌های پژوهش سیدزاده نوش‌آبادی (۱۳۸۰) به دست داد. شاید نتیجه مذکور به دلیل ویژگیهای شخصیتی متفاوت پسران بود که البته بررسی دقیق‌تر آن نیازمند پژوهشهای آتی است.

براساس یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر و سایر تحقیقات در این خصوص، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که با توجه به نقش و اهمیت فعالیتهای ورزشی و گروهی در رشد اجتماعی دانش‌آموزان، آموزش و پرورش می‌تواند با برگزاری مسابقات ورزشی و تدارک فعالیتهای ورزشی گروهی، زمینه‌رشد

پژوهش نشان داد، ورزشکاران اعم از رشته‌های گروهی و انفرادی از رشد اجتماعی بالاتری نسبت به غیر ورزشکاران برخوردار بودند. این امر، یافته‌های پژوهشهای سینگر (۱۹۷۳)، الیس (۱۹۷۳) و دامونو (۱۹۸۳) را تأیید می‌کند. این پژوهشگران، فعالیتهای گروهی و ورزشی را زمینه‌ساز رشد اجتماعی دانش‌آموزان دانستند و اشاره کردند که این فعالیتهای رشد مهارتهای اجتماعی از جمله تقویت اعتماد به نفس و تسلط بر خود مؤثر بودند.

یافته‌های حاصل از پژوهش با نتایج پژوهشهای درتون، شری و سیرسی (۱۹۹۷) نیز همسوست. این پژوهشگران، فعالیتهای خارج از مدرسه از جمله فعالیتهای ورزشی و فوق برنامه را عامل مهمی در اجتماعی کردن دانش‌آموزان عنوان کردند.

یافته‌های حاصل از پژوهش با نتایج پژوهشهای رضمانی‌نژاد (۱۳۷۵) و سیدزاده نوش‌آبادی (۱۳۸۰) نیز همسوست. این پژوهشگران نشان دادند که دانشجویان ورزشکار نسبت به دانشجویان غیر ورزشکار، اعتماد به نفس بیشتری داشتند و به علاوه، دانش‌آموزان دختر ورزشکار، اجتماعی‌تر از دانش‌آموزان دختر غیر ورزشکار بودند.

در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که یافته‌های

طور کلی، از طریق فعالیتهای گروهی و از جمله ورزشهای گروهی است که رشد اجتماعی افراد توسعه می‌یابد. بنابراین، معلمان تربیت بدنی وظیفه دارند که به این جنبه از رشد دانش‌آموزان و این دسته از انواع ورزش بیش از پیش توجه کنند.

با توجه به اینکه فعالیتهای ورزشی گروهی در رشد و تکامل اجتماعی دانش‌آموزان مؤثر است، تشکیل انجمنهایی چون انجمنهای ورزشی در مدرسه‌ها می‌تواند به رشد اجتماعی دانش‌آموزان کمک کند.

اجتماعی هر چه بیشتر دانش‌آموزان را فراهم سازد. با توجه به نیاز طبیعی انسان به زندگی اجتماعی و ضرورت تقویت هر چه بیشتر روابط بین فردی، آموزش و پرورش فرصتهای بیشتری را برای انواع فعالیتهای گروهی از جمله فعالیتهای ورزشی گروهی به منظور رشد اجتماعی دانش‌آموزان فراهم می‌آورد.

در فعالیتهای ورزشی و گروهی، دانش‌آموزان کمک به دیگران، سازگاری با افراد گروه، همکاری، گذشت و ایثار، استقلال، اعتماد به نفس، احترام به قانون، دوستی با دیگران و اعتماد به دیگران را می‌آموزد و به

منابع

۱. حسین‌زاده دهنوی، امیر، ۱۳۷۲، بررسی و مقایسه شخصیت ورزشکاران رشته‌های انفرادی و گروهی، خلاصه مقالات اولین کنگره علمی ورزشی مدارس، اداره کل تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش.
۲. رضائی‌نژاد، رحیم، ۱۳۷۵، مقایسه صفات شخصیتی دانشجویان ورزشکار و غیر ورزشکار مرد دانشگاه گیلان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان.
۳. سیدزاده نوش‌آبادی، سادات، ۱۳۸۰، بررسی ارتباط بین رشد حرکتی و رشد اجتماعی در دانش‌آموزان دختر ورزشکار و غیر ورزشکار سوم راهنمایی منطقه ۶ شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
۴. شریعتمداری، علی، ۱۳۶۵، جامعه و تعلیم و تربیت، تهران، انتشارات امیرکبیر، چاپ هفتم.
۵. شعاری‌نژاد، علی‌اکبر، ۱۳۶۸. مبانی روان‌شناختی تربیت، تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
۶. شفیع‌آبادی، عبدالله، ۱۳۶۶، مبانی روان‌شناسی رشد، تهران، انتشارات شرکت سهامی چهر.
۷. فاتحی‌زاده، مریم، ۱۳۸۰، بررسی عملکرد مدارس در پرورش مهارت‌های اجتماعی، اصفهان شورای تحقیقات آموزش و پرورش استان اصفهان.
۸. فتحی، فاطمه، ۱۳۷۸، بررسی تأثیر دو روش گروهی آموزش مهارت‌های اجتماعی و شناخت درمانی بر افزایش عزت نفس دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
۹. کارتلج، جی. میلبرن، جی اف، ۱۳۷۲، آموزش مهارت‌های اجتماعی به کودکان، مترجم: محمدحسین نظری نژاد، مشهد، آستان قدس رضوی.
۱۰. ماسن، هنری پاول و دیگران، ۱۳۷۰، رشد و شخصیت کودک، مترجم: مهشید یاسائی، تهران، نشر مرکز.
۱۱. نظیری، سیما، ۱۳۶۵، رشد اجتماعی، تهران انتشارات انجمن اولیا و مربیان.
12. Damonow, (1983). Social and personality Development.
13. Dreton, s.L. Sheri. (1997). The forgotten intervention: How to design environment that foster friendship. Research, Today's – Youth: The – community – cirde of Journal. 2: 6-10.
14. Ellis, m.J. (1973). What people people play. Englewood Gliffs, NJ: prentice-Hall.
15. Garita, Ann, Evaldsson, William, Coraso. (1998). play and games in the peer culture of preschool and preadolescent children An Interpretative Approach. Jorna of child Research. 5: 377.
16. Lewis-Timothy, J. sugai-George, colvin-Geoff. (1998). Problem Behavior through a school – wide social skill, train in program and a contextual intervention. School – psgchology. 1727: 446-59.
17. Liberman. (1998). Social skill tranining. Pergomon.
18. Nevman, Fred, M.rutter, Robert, A. (1983). The effects of high school community service programs on students social development. Final report. National inst. Of education, washangton, DC. Us. Consion.
19. singer, J.I. (1973). The child's world of make believe.
20. singer & Singer, D. E. (1980). Imaginative play in preschoolers: some research and theoretical implications. Paper present ed at the meeting of the American psychological Association, Motreal.